

ชื่อเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ของแบบอิสระ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดโรคอุจจาระร่วงและการรักษาใน
เด็กอายุ 0-4 ปี อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง : ปัจจัยด้าน
สุขาภิบาลที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดโรคอุจจาระร่วง

ชื่อผู้เขียน

นายเสกสรร วิญญา

สาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการันคว่าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์บุญนง พรหมชาติแก้ว	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชัย สุพิทยาพร	กรรมการ
นายแพทย์สมศักดิ์ ธรรมมธิวัฒน์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ด้านสุขาภิบาล ความสัมพันธ์
ระหว่างความรู้ด้านสุขาภิบาล กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี การปฏิบัติด้าน
สุขาภิบาล และความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติด้านสุขาภิบาล กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงใน
เด็กอายุ 0-4 ปี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ มารดาและเด็กอายุ 0-4 ปี ในเขตอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ Cluster Sampling ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 280 คน เครื่องมือที่
ใช้ในการศึกษาคือ แบบสัมภาษณ์และแบบทดสอบความรู้ โดยศึกษาในช่วงเดือน กุมภาพันธ์-พฤษภาคม
2534 การวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยวิธีการ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน-
มาตรฐาน และ Chi-square test

ผลการวิจัย พบว่า อุบัติการณ์ของโรคอุจจาระร่วงของเด็กอายุ 0-4 ปี ในช่วง 3 เดือนของการศึกษา เท่ากับร้อยละ 30 หรือประมาณหนึ่งในสามของเด็กอายุ 0-4 ปี

ระดับความรู้ของมารดา พบว่า มารดาประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.7) มีความรู้ด้านสุขาภิบาลอยู่ในระดับดี และความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ด้านการสุขาภิบาล กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติด้านสุขาภิบาลในแต่ละด้านกับการเกิดโรคอุจจาระร่วงในเด็กอายุ 0-4 ปี พบว่า ด้านการกำจัดสิ่งขี้ถ่าย ได้แก่ การใช้ส้วม การกำจัดอุจจาระของเด็กอายุ 0-4 ปี และการจำแนกระดับการปฏิบัติด้านการกำจัดสิ่งขี้ถ่ายที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และการล้างมือให้สะอาดหลังถ่ายอุจจาระ มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ด้านการสุขาภิบาลที่หูกอาศัย พบว่าการมีน้ำไหลโครกขังบริเวณบ้าน และการจำแนกระดับการปฏิบัติด้านสุขาภิบาลที่หูกอาศัย มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ด้านการสุขาภิบาลอาหาร พบว่า การทำความสะอาดขวดนม ขวดน้ำหรือภาชนะที่ใส่น้ำดื่ม มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคอุจจาระร่วง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) การล้างมือก่อนเตรียมอาหารของมารดา มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคอุจจาระร่วงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

Independent Title Factors Associated with the Occurrence of Diarrhea
and Treatment in 0-4 Years Children in Soem Ngam
District, Lampang Province : Sanitation Factors
Associated with the Occurrence of Diarrhea

Author Mr. Seksun Winya

M.P.H.

Examining Committee :

Assoc.Prof.Dr.Choomnoom Promkutkao	Chairman
Assist. Prof. Pichai Soopitayapon	Member
Dr. Somsak Thamthitawat	Member

Abstract

The objective of this research was to study the level of knowledge and practice on sanitation and their association with the occurrence of diarrhea in 0 - 4 years children.

Two hundred and eighty mothers with 0 - 4 years children were selected by cluster sampling method. The tools used were interviewing questionnaire and achievement test forms. The study was done during February and May, 1991. Frequencies, percentage, mean, standard deviation and Chi-square test were used for data analysis and presentation.

months. About half of mothers (50.7%) had good knowledge on sanitation and its association with the occurrence of diarrhea was not statistically significant ($P > 0.05$).

The study on the association between some practice on sanitation and the occurrence of diarrhea in the same age group showed high statistical significance. These practices were excreta disposal, i.e., use of latrine, disposal of children's feces and level of sanitary practice on excreta disposal ($P < 0.05$); thorough washing hand after using toilet ($P < 0.05$); improper drainage of domestic waste water and levels of knowledge on housing sanitation ($P < 0.05$); food sanitation, i.e., cleaning milk and water bottle or container for drinking water ($P < 0.05$); washing hand before food preparation ($P < 0.05$); and cleaning of utensils ($P < 0.05$).